

EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2007 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 september 2007 en proposition med förslag till lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning (RP 80/2007 rd) till ekonomiutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har grundlagsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (GrUU 12/2007 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överdirektör Pekka Timonen och finansråd Markku Tapio, statsrådets kansli
- industriråd Ritva Hainari, handels- och industriministeriet
- lagstiftningsråd Ilkka Harju, finansministeriet
- handelsråd Kimmo Sinivuori, utrikesministeriet
- direktör för IT-näten Pekka Tulokas, inrikesministeriet
- äldre regeringssekreterare Matti Hietanen, undervisningsministeriet

- regeringssekreterare Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- avdelningschef, referendarieråd Risto Hiekkataipale, justitiekanslersämbetet
- marknadsövervakare Janne Häyrynen, Finansinspektionen
- styrelseordförande, bergsråd Pekka Paasikivi, Oras Invest Oy
- jurist Tiina Leino, Outokumpu Abp
- förtroendeman för högre tjänstemän, Tavastehus, Markku Pelkkikangas, ordförande för tjänstemännen, Brahestad, Matti Kelloniemi, ordförande för arbetstagarnas fackförening 200 Eero Raivio och arbetstagarnas huvudförtroendeman, Pulkki, Jouko Luttinen, Rautaruukki Abp
- CGR Yrjö Tuokko, Tuokko Revision Ab
- näringspolitisk ombudsman Mats Nyman, Akava r.f.
- jurist Janne Metsämäki, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- direktör Kauko Passi, Tjänstemannacentralorganisationen FTFC rf.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av
— Finlands Näringsliv
— Börsstiftelsen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning. Samtidigt ska lagen om utövande av statens delägar rätt i vissa aktiebo-

lag som bedriver ekonomisk verksamhet från 1991 upphävas.

I den nya lagen ska riksdagens och statsrådets behörighet att förvärva bestämmande inflytande till staten och att avstå från statens bestämmande inflytande anges. Dessutom ska uppdelningen av behörigheten mellan statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som svarar för ägarstyrningen anges och bestämmelserna om aktieförsäljning och företagsarrangemang preciseras.

Riksdagen föreslås besluta i vilka bolag staten kan avstå från sitt monopol eller bestämman-

de inflytande. Riksdagen ska också besluta om förvärv av bestämmande inflytande till staten, om det är fråga om ett betydande företag. Statsrådet ska besluta om statens innehav, dvs. om köp och försäljning av aktier, och det ministerium som svarar för ägarstyrningen om de flesta frågor med anknytning till ägarstyrningen och användningen av ägarätten.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2008.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Ekonomiutskottet föreslår att lagförslaget godkänns med vissa tekniska preciseringar.

Av propositionen framgår att staten är en betydande ägare i 12 börsbolag, 26 icke-noterade bolag som är verksamma på marknadsvillkor och 16 bolag som sköter specialuppgifter. Statsbolagen och de statliga intressebolagen hade 2006 omkring 215 000 anställda, omkring hälften av dem i Finland och hälften inom utländska koncernbolag. Värde av statens börsbolags innehav är för tillfället drygt 27 miljarder euro. Under 2000—2007 har staten fått omkring 7,7 miljarder euro i utdelningsinkomster. Under samma tid har staten fått in inemot 9 miljarder euro netto genom aktieförsäljning då ägarbasen breddats.

Enligt uppgift till utskottet ligger det inga konkreta eller planerade företags- eller ägarregleringar av det nuvarande statliga innehavet bakom propositionen. Den nya lagen anger klart och tydligt behörighetsfördelningen mellan riksdagen, som utövar lagstiftande makt, och regeringen, som utövar verkställande makt. I lagen föreskrivs när det krävs samtycke av riksdagen för ett innehavs- eller företagsarrangemang och om hur behörigheten är uppdelad mellan statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som svarar för ägarstyrningen.

Den nya lagen leder till att riksdagens behörighet ökar i fler bolag än den minskar jämfört med det nuvarande statsinnehavet. Kravet på

riksdagens samtycke ökar inte minst i icke-noterade bolag som är verksamma på marknadsvillkor och som sköter specialuppgifter för staten, där också andra än ekonomiska intressen är förknippade med innehavet. Riksdagens samtycke ska inte längre behövas för tre börsbolag, nämligen Kemira Abp, Outokumpu Abp och Rautaruukki Abp. För de här bolagen har riksdagen fastställt särskilda nedre gränser för statens innehav som avviker från lagen.

Ekonomiutskottet understryker i enlighet med statsrådets principbeslut om statens ägarpolitik att statens företagsförmögenhet utgör en betydande del av den nationella egendomen. Utskottet omfattar principbeslutet på den punkten att staten bör förvalta företagsegendomen med bästa möjliga resultat med tanke på ekonomin och samhället. Det primära syftet bör vara att utveckla bolagen och stödja en långsiktig tillväxt av statens ägarvärde.

Alla avgöranden som gäller ändringar i ägarbasen och ägarförhållandena ska fattas i statsrådet inom ramen för de fullmakter som riksdagen bestämt. Ekonomiutskottet omfattar regeringens strategi att bolag som sköter specialuppgifter för staten bör stå kvar som statliga monopol eller åtminstone under statens bestämmande inflytande. I bolag som är verksamma på marknadsvillkor kan statens innehav bedömas utifrån om staten har ett investerarintresse eller ett strategiskt intresse i bolaget.

Enligt principbeslutet är den allmänna utgångspunkten vid ägarregleringar att uppnå bästa möjliga ekonomiska helhetslösning. Kriterierna är inte enbart bolagets eller aktiernas försäljningspris, utan det gäller också att ta särskild hänsyn till möjligheterna att förbättra den samhällsekonomiska konkurrenskraften, trygga de branschspecifika verksamhetsbetingelserna för den inhemska industrin och näringslivet, bevara och öka kompetensen och trygga sysselsättningen. Ett annat syfte med ägarregleringar och aktieförsäljning är att säkerställa en så stabil ägarbas som möjligt. Inhemska institutioners och småinvesterares och anställdas möjligheter att äga aktier och delta i aktieförsäljningen ska främjas på lämpligt sätt.

Ekonomiutskottet omfattar regeringens ståndpunkter i principbeslutet. Som ett positivt exempel på ägarpolitiken nämner det att en långsiktig inhemsk investerare blivit ägare till Kemira Abp. Utskottet påminner också att regeringen i sitt program nämner att enskilda medborgare så vitt möjligt ska beaktas i försäljningen av aktier i statsbolag. Med en bred inhemsk ägarbas kan man försäkra sig om att finländare har kvar det bestämmande inflytandet i ett bolag och då kan de också inverka på hur bolaget utvecklas och att det fortsatt har sin hemort i Finland. Ett långsiktigt aktieinnehav är också en viktig sparform. Utskottet ser det som en viktig punkt i regeringsprogrammet att regeringen vill främja det inhemska ägarskapet och sparandet genom att lindra beskattningen av små utdelningsinkomster.

Staten har utövat en långsiktig industripolitik med stor regionalpolitisk tyngd. Som ett exempel på sådana företag nämner utskottet Rautaruukki Abp och Outokumpu Abp. Staten grundade en gång Rautaruukki som ett led i Finlands industrialiseringspolitik och placeringen påverkades i betydande grad av regionalpolitiska hänsyn. Bolaget har klarat sig bra i den internationella konkurrensen och har exceptionellt stor inverkan på sysselsättningen och den regionala ekonomin inte minst i norra Österbotten. Outokumpus regionala tyngd visar sig i sin tur i utvecklingen av det ekonomiska området i Kemi—

Torneå. Också många andra bolag, där staten är delägare, har stora positiva effekter för sysselsättningen och ekonomin inom sina verksamhetsområden.

Enligt ekonomiutskottet är det viktigt att staten i sin ägarpolitik också i framtiden tar hänsyn till de stora industriföretagens sysselsättande roll och effekter för den regionala ekonomin. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

I regeringsprogrammet har det överenskommit att staten använder sina inkomster av aktieförsäljning till investeringar som främjar kompetens, innovation och ekonomisk tillväxt. Utskottet tillstyrker detta mål och pekar på den roll som Finnvera Abp och Finlands Industriinvestering Ab spelar och de finansiella möjligheter de har att skapa ny företagsamhet och tillföra tillväxtföretag kapital.

Utskottet föreslår ett uttalande där det förutsätts att statens inkomster av aktieförsäljning används för detta ändamål (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

Ekonomiutskottet anser att värdet av statens bolagsinnehav och palett av bolag utgör en betydande national egendom. Viktiga avgöranden om statens ägarpolitik och ägarstyrning behandlas i det ekonomiskpolitiska ministerutskottet. Utskottet föreslår för övervägande att det för att förstärka ägarpolitiken inrättas en ministergrupp som ges i uppdrag att utarbeta en bolagsspecifik strategi och informera marknaden om den. Regeringen kan besluta om ministergruppens sammansättning valperiodsvis.

Ekonomiutskottet ser gärna att regeringen under pågående valperiod kommer med en bedömning av hur lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning fungerar och om statens ägarpolitik och föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande 3*).

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottet framhåller i sitt utlåtande att det inte har några konstitutionella anmärkningar mot lagförslaget och att det kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Detaljmotivering

4 §. *Statsrådets behörighet.* Enligt 1 mom. 3 punkten behandlar och avgör statsrådet ärenden som gäller statens medverkan i fusion och delning samt i ett sådant arrangemang där statens andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför som en följd av arrangemanget förändras med minst "fem procent" eller på ett annat sätt som är betydande med tanke på äganderätten.

För att undvika olika tolkningar har bestämmelsen preciserats så att statsrådets allmänna sammanträde behandlar ett ärende om statens andel av röstetalet förändras med minst "fem procentenheter".

8 §. *Fastställande av gängse värde.* Värdepappersmarknadslagen ändrades genom en lag (923/2007) som trädde i kraft den 1 november

2007. I den nya lagen finns bestämmelser om offentlig handel och multilateral handel.

Till följd av de nya bestämmelserna i värdepappersmarknadslagen har 8 § 2 mom. preciserats så att det gängse priset på aktier kan bildas i multilateral handel i stället för handel som motsvarar offentlig handel.

I 3 mom. föreskrivs hur det gängse priset på aktier i något annat bolag än enligt 2 mom. bestäms.

Förslag till beslut

Ekonomiutskottet föreslår

att lagförslaget godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att tre uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalanden 1—3).

Utskottets ändringsförslag**Lag****om statens bolagsinnehav och ägarstyrning**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1—3 §
(Som i RP)

4 §

Statsrådets behörighet

Statsrådets allmänna sammanträde behandlar och avgör ärenden som gäller

(1 och 2 punkten som i RP)

3) statens medverkan i fusion och delning samt i ett sådant arrangemang där statens andel av det röstetal som samtliga aktier i bolaget medför som en följd av arrangemanget förändras med minst fem *procentenheter* eller på ett an-

nat sätt som är betydande med tanke på äganderätten,

(4—6 punkten som i RP)

(2 mom. som i RP)

5—7 §
(Som i RP)

8 §

Fastställande av gängse värde

(1 mom. som i RP)

Det gängse priset på aktier i ett bolag vilka är föremål för offentlig handel som avses i värde-

pappersmarknadslagen (495/1989) eller multilateral handel i situationer där aktier säljs bildas antingen vid ovan avsedda handel eller vid en representativ anbudsauktion som genomförs utanför denna handel.

Det gängse priset på aktier i ett annat bolag än ett sådant som avses i 2 mom. i situationer där

aktier säljs bedöms med värderingsmetoder som allmänt används vid företagsförvärv.

(4 mom. som i RP)

9 och 10 §
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att regeringen i sin ägarpolitik tar hänsyn till stora industrieföretags sysselsättande roll och effekter för den regionala ekonomin.
2. Riksdagen förutsätter att statens inkomster av aktieförsäljning också används

för att generera ny företagsamhet och finansiera tillväxtföretag.

3. Riksdagen förutsätter att regeringen under pågående valperiod ger ekonomisk utskottet en utredning för hur lagen om statens bolagsinnehav och ägarstyrning fungerar och hur staten genomför sin ägarpolitik.

Helsingfors den 7 december 2007

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jouko Skinnari /sd
vordf. Antti Rantakangas /cent (delvis)
medl. Janina Andersson /gröna
Hannu Hoskonen /cent
Harri Jaskari /saml
Anne Kalmari /cent
Matti Kangas /vänst
Toimi Kankaanniemi /kd
Jouko Laxell /saml

Eero Lehti /saml
Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /saml
Petteri Orpo /saml
Sirpa Paatero /sd
Markku Uusipaavalniemi /cent
vjäs Klaus Pentti /cent (delvis)
Janne Seurujärvi /cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Eelis Roikonen.

RESERVATION 1

Motivering

Genom hårt arbete under våra 90 år av självständighet har mycket åstadkommit med skattebetalarnas medel inom industri- och näringspolitiken. Värdet av statens innehav uppgår till nära på 30 miljarder euro. Utdelningsinkomsterna sedan 1992 rör sig kring 10 miljarder euro. Återuppbyggnaden efter krigets framfart, industrialiseringen, EU, 1990-talets ekonomi-, bank- och sysselsättningskris och nu allra sist globaliseringen har varit och är fortfarande ingen lätt match för ägarpolitiken. För att kunna ta sig upp ur 90-talets ekonomiska depression tvingades staten bl.a. sälja ut av sin egendom. Pengar behövdes nämligen för att få nytt kapital och för att hjälpa företag med nya innovationer att marknadsföra ute i världen. Det togs också risker för att blåsa liv i företagsverksamheten och skapa arbetstillfällen, ibland med dåligt resultat.

Nu måste ett annat perspektiv anläggas på statens ägarpolitik. Vi behöver en stark finländsk och statlig ägarpolitik som inte bara bygger på utförsäljning av egendom utan på nya idéer om hur våra naturtillgångar och vårt kunnande kunde utnyttjas. Vi behöver starka aktörer här hemma, i Ryssland, i Kina, i Indien, i USA, ja i hela världen. Statens innehav har bolagsvis analyserats utifrån dessa premisser. Det gäller också att fundera på vilka satsningar på nya eller nuvarande företag som kan generera nya arbetstillfällen och få de nuvarande arbetsplatserna att stanna kvar i Finland. Genom att tjäna som vägbanare hjälper statsbolagen mindre företag att slå sig fram på de globala marknaderna. Utan stora finländska exportföretag skulle vi inte ha ett stort nät av skattebetalande och sysselsättande underleverantörer.

Statsbolagen ska skötas enligt företagsekonomiska principer och staten måste se till att ägarvärdet utvecklas gynnsamt. Statens ägarpolitik kan inte enbart gå ut på att sälja ut av den gemensamma egendomen. En självständig stat måste se till att medborgarnas basala funktioner är tryg-

gade. Ägarpolitiken bör också drivas för att i kriser garantera vår självförsörjning inom de viktigaste sektorerna. Staten bör också tänka på sina inkomster, vinstutdelningen. Det räcker inte bara med skatteinkomster, det behövs också andra inkomster. Det gäller att med kritiskt öga titta på det nuvarande innehavet och den därmed sammanhängande utdelningsinkomsten jämsides med räntekostnaderna för statsskulden. Om utdelningsinkomsterna överskrider skuldkostnaderna i snitt, bör staten avhålla sig från att sälja ut aktier i större skala.

Stopp för utförsäljning av bolag

Regeringen beaktar i sin proposition (RP 80/2007 rd) inte t.ex. aktiebolagslagens röstetal på 34 procent som krävs när beslut fattas om väsentlig reglering av affärsverksamheter. Regeringen har tänkt sig att staten ska försöka sköta ägarpolitiken bara enligt 50-procents och 100-procentsprincipen. För börsbolagen Kemira, Metso, Outokumpu, Rautaruukki, Telia-Sonera, Sampo Abp och Stora Enso och för de icke noterade bolagen på marknadsvillkor Edita, Ekokem, Fingrid och Gasum föreslår regeringen att statens ägarandel ska vara noll. Och ändå behöver skogsindustrin, samhällsbyggandet, energiindustrin och energinätet, telefon- och nätförbindelserna, stålbyggandet, avfallsbehandlingen och finanstjänsterna också ett starkt statligt grepp såväl här hemma som utomland.

Statens egendom bör inte säljas ut nu. I stället för nollinnehav skulle statens nuvarande ägarandel bestå i Kemira (16,5 %), Metso Abp (11,1 %), Outokumpu (31,1 %), Rautaruukki (39,7 %), Sampo (13,7 %), Stora Enso (12,3 %) och Telia-Sonera (13,7 %). Detsamma gäller de icke noterade bolagen på marknadsvillkor Edita Abp (50,1 %), Ekokem (34,1 %), Fingrid (12,3 %) och Gasum (24,0 %). Statens innehav är viktigt med tanke på vinstutdelningen. Säkerhet, självförsörjning och garantier för funktio-

nerna i en självständig stat i alla lägen är en annan viktig aspekt.

Ägarpolitiken bör inte bara betraktas som en fråga om administration och strategiska intressen utan också som en fråga om övergripande ägarstyrning. Det handlar om stora ekonomiska detaljer med konsekvenser även för statsfinanserna. Om propositionen godkänns utan ändringar leder det till att riksdagens budgetmakt kringskärs.

Ändringar i lagtexten

I den nuvarande lagen om utövande av statens delägar rätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet sägs det att skulle en aktieöverlåtelse eller försummelse att teckna aktier eller en avvikelse från aktieägars förmånsrätt vid riktad emission eller något annat motsvarande aktiearrangemang medföra förlust av statens innehav av kvalificerad minoritet, krävs för de åtgärder som staten ska vidta i samband med arrangemanget att riksdagen ger sitt samtycke. Vi föreslår att 3 § ändras i enlighet med den gällande lag så att riksdagens samtycke också framöver ska krävas om statens innehav av kvalificerad minoritet går förlorad. Kvalificerad minoritet kan hindra ett beslut som enligt 5 kap. 27 § i aktiebolagslagen kräver kvalificerad majoritet. Om ett beslut ska fattas med kvalificerad majoritet,

krävs det att förslaget biträds med minst två tredjedelar av de avgivna rösterna och de vid stämman företrädde aktierna.

Om inte annat föreskrivs i lagen eller i bolagsordningen, krävs kvalificerad majoritet för beslut som gäller 1) ändring av bolagsordningen, 2) riktad aktieemission, 3) emission av optionsrätter och andra särskilda rättigheter som berättigar till aktier, 4) förvärv och inlösen av egna aktier i ett publikt aktiebolag, 5) riktat förvärv av egna aktier, 6) fusion, 7) delning, samt 8) likvidation och avslutande av likvidation.

För att förhindra dessa åtgärder behövs ett innehav på 34 procent och över en tredjedel av samtliga röster. Därför är det så viktigt med kvalificerad minoritet. Vi föreslår att lagen kompletteras med denna princip som ingår i den nu gällande lagen, vilket betyder att riksdagens samtycke också krävs för att avstå från kvalificerad minoritet.

Regeringen föreslår att det mesta av styrmakten över statsbolagen förs över på statsrådet eller ägarstyrningsenheten. Riksdagen degraderas till åskådare. För att riksdagens ens i efterskott ska kunna titta närmare på hur statens ägarstyrning har utfallit och vilka beslut som fattats, bör regeringen årligen lämna till riksdagen en berättelse om sina åtgärder, en rapport om läget inom statsbolagen och målläget.

Ändringar av statens innehavsandelar samt
ändringar av riksdagsfullmakterna

STATENS INNEHAVSANDELAR 3.9.2007 SAMT ÄNDRINGARNA AV RIKSDAGSFULLMAKTERNA

Börsbolagen		Grupp	Statens innehav	Nedre gräns för inne- havet	SDP:s förslag	Propositio- nen
			%	%	%	%
Finnair Abp	SRK	1b	55,8 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Fortum Abp	SRK	1b	50,6 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Kemira Abp	SRK	1a	16,5 %	15,0 %	16,5 %	0,0 %
Metso Abp	SRK	1a	11,1 %	0,0 %	11,1 %	0,0 %
Neste Oil Abp	SRK	1b	50,1 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
OMX Abp	SRK	1a	1,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Outokumpu Oyj	SRK	1a	31,1 %	10,0 %	31,1 %	0,0 %
Rautaruukki Abp	SRK	1a	39,7 %	20,0 %	39,7 %	0,0 %
Sampo Abp	SRK	1a	13,7 %	0,0 %	13,7 %	0,0 %
Sponda Oyj	SRK	1a	34,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Stora Enso Oyj	SRK	1a	12,3 %	0,0 %	12,3 %	0,0 %
Telia Sonera AB	SRK	1a	13,7 %	0,0 %	13,7 %	0,0 %
Totalt (antal)		12				

Icke-noterade på marknadsvillkor		Grupp	Statens innehav	Nedre gräns för innehavet	SDP:s förslag	Propositio- nen
			%	%	%	%
Altia Abp	SRK	1a	100,0 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Arek Oy	SRK	1a	9,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Art and Design City Helsinki Oy Ab	SRK	1a	35,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Boreal Växtför- ädling Ab	SRK	1b	65,0 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Edita Abp	SRK	1a	100,0 %	0,0 %	50,1 %	0,0 %
Eka-kiinteistöt Oy	SRK	1a	38,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Ekokem Oy Ab	SRK	1b	34,1 %	33,4 %	34,1 %	0,0 %

Reservation 1
EkUB 10/2007 rd — RP 80/2007 rd

Icke-noterade på marknadsvillkor		Grupp	Statens innehav	Nedre gräns för innehavet	SDP:s förslag	Propositio- nen
FCG Finnish Consulting Group Oy	SRK	1a	6,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Fingrid Oyj	SRK	1b	12,3 %	0,0 %	12,3 %	0,0 %
Gasum Oy	SRK	1b	24,0 %	0,0 %	24,0 %	0,0 %
Haus kehittämis- keskus Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Itella Oyj Abp 1.6.07 (Posten Finland Ab)	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Kemijoki Oy	SRK	1a	50,1 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Labtium Oy	SRK	1a	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Motiva Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Patria Abp	SRK	1b	73,2 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Ab Myntverket i Finland	SRK	1b	100,0 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Raskone Oy	SRK	1b	85,0 %	66,7 %	50,1 %	50,1 %
Santapark Oy	SRK	1a	32,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Silta Oy	SRK	1a	10,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Finska Centralen för Utsädespotatis Ab	SRK	1a	22,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Suomen Viljava Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Vapo Oy	SRK	1b	50,1 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Wood Focus Oy	SRK	1a	5,9 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
VR-Group Ab	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Vuotekno Oy	SRK	1a	15,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Totalt (antal)		26				
På mark- nadsvillkor totalt		38				

Företag som sköter special- uppgifter		Grupp	Statens innehav %	Nedre gräns för innehavet %	SDP:s förslag %	Propositio- nen %
Alko Ab	SHM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Arsenal Ab	FM	2	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
CSC-tieteellinen laskenta Oy	UVM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Finnvera Abp	HIM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Hansel Oy	FM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Hästinstitut Ab	UVM	2	25,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Solidium Oy	SRK	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Suomen Erillis- verkot Oy	IM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	-100,0 %
Suomen Ilmailu- opisto Oy	UVM	2	49,5 %	33,4 %	0,0 %	0,0 %
Finlands Industriinveste- ring Ab	HIM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Sveaborgs Trafik Ab	UVM	2	50,0 %	50,0 %	0,0 %	0,0 %
Fonden för industriellt samarbete Ab	UM	2	79,9 %	66,7 %	50,1 %	50,1 %
Tietokarhu Oy	FM	2	20,0 %	66,7 %	50,1 %	50,1 %
Veikkaus Ab	UVM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Rundradion Ab	KM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Yrityspankki Skop Oyj	FM	2	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Totalt (antal)		16				
Alla totalt (antal)		54				

Förslag

Vi föreslår

*att lagförslaget godkänns med ändring-
ar (Reservationens ändringsförslag)
och*

*att ett uttalande godkänns (Reservatio-
nens förslag till uttalande).*

*Reservationens ändringsförslag***Lag****om statens bolagsinnehav och ägarstyrning**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 och 2 §
(Som i EkUB)

3 §

Riksdagens samtycke till beslut som gäller förvärv av eller avstående från bestämmande inflytande

Om ett beslut som gäller statens bolagsinnehav avser innehavs- eller företagsarrangemang vilka leder till att staten inte längre är bolagets enda ägare eller till att staten avstår från sin majoritet eller kvalificerad minoritet i bolaget, vilket i det senare fallet innebär en andel som räcker till för att hindra beslut som enligt 5 kap. 27 § i aktiebolagslagen (624/2006) kräver kvalificerad majoritet, kan beslutet fattas endast om riksdagen har gett sitt samtycke till detta. Riksdagens samtycke behövs dock inte för ett arrangemang, där staten i det nya bolag som uppstår som resultat av arrangemanget har en viss andel av röstetalet enligt ett tidigare beslut av riksdagen.

(2 mom. som i EkUB)

4 §
(Som i EkUB)

5—8 §
(Som i EkUB)

9 § (Ny)

Regeringens berättelse om statsbolagen och ägarstyrningen

Regeringen ska årligen lämna en berättelse om statens bolagsinnehav och ägarstyrning, verksamheten vid statens ägarstyrningsenhet, läget inom statsbolagen samt målläge och utsikter.

9 (10) och 10 (11) §
(Som i EkUB)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet inte utan riksdagens samtycke godkänner åtgärder som leder till att statens andel av alla aktiers sammanlagda röstetal understiger 16,5 % i Kemira Abp, 11,1 % i Metso Abp, 31,1 % i Outokumpu Abp, 39,7 % i Rautaruukki Abp, 13,7 % i Sampo Abp, 12,3 % i Stora Enso Abp, 13,7 % i Telia Sonera Abp, 50,1 % i Edita Abp, 34,1 % i Ekokem Abp, 12,3 % i Fingrid Abp och 24 % i Gasum Abp.

Helsingfors den 7 december 2007

Jouko Skinnari /sd
Sirpa Paatero /sd
Päivi Lipponen /sd

RESERVATION 2

Motivering

Regeringen föreslår i propositionen en lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning. I samma veva upphävs lagen från 1991 om utövande av statens delägar rätt i vissa aktiebolag som bedriver ekonomisk verksamhet. I den nya lagen anges riksdagens och regeringens befogenheter när det gäller att förvärva bestämmande inflytande till staten och avstå från statens bestämmande inflytande. Dessutom bestäms kompetensfördelningen mellan statsrådets allmänna sammanträde och det ministerium som svarar för ägarstyrningen och preciseras bestämmelserna om aktieförsäljning och företagsarrangemang.

Staten är enda ägare, majoritetsägare eller en betydande minoritetsägare i 54 aktiebolag, av vilka 12 är börsbolag. Regeringens förslag innebär att riksdagsfullmakterna försvinner helt eller minskar i nio bolag. Tre av dessa bolag är börsbolag. Med propositionen vill regeringen låta regeringen få av riksdagens makt för att kunna sälja synnerligen lönsamma börsbolag som uttryckligen är verksamma inom basindustrin. Efter lagändringen är det fritt fram att sälja för oss viktiga bolag direkt till utländska köpare utan riksdagens samtycke.

Innehavet i börsbolag hade den 10 september 2007 ett marknadsvärde av 25,426 miljarder euro. Staten fick under åren 2000—2007 mer än 7,742 miljarder euro i utdelningsinkomster från sina bolag och under samma period 9,328 miljar-

der euro i inkomster från aktieförsäljning. Utdelningsinkomsterna var enbart i fjol 1 650 miljoner euro, alltså mer än någonsin tidigare. Utdelningsavkastningen för statsinnehavet uppgick i fjol till 6,7 procent.

Trots den fantastiska lönsamheten har anse- nliga bitar av statsbolagen sålts ut på senaste tid. Detta är en oroväckande trend med tanke på att det inte är ekonomiskt förnuftigt att sälja ut bolag som ger god avkastning. Statsbolagen har sysselsatt finländare, och många bolag är också regionalpolitiskt viktiga och en stor arbetsgiva- re. Folk tycker att statsbolagen är pålitliga och stabila arbetsgivare.

Det finns enligt min mening ingen som helst anledning att ge större fullmakter att sälja ut statsbolag. Staten bör behålla den beslutande makten i statsbolagen och försöka öka sitt inne- hav. På det viset kan vi räkna med utdelnings- vinster också i framtiden och ha kvar våra ar- betsplatser i Finland. Ägarstyrningen över stats- bolagen bör effektiviseras, och staten bör begag- na sig av den rösträtt den har i bolagen. Statsbo- lagen bör rikta in sig på den internationella marknaden men innehavet och beslutsmakten bör stanna kvar i Finland.

Förslag

Jag föreslår

att regeringens förslag förkastas.

Helsingfors den 7 december 2007

Matti Kangas /vänst

RESERVATION 3

Motivering

Genom proposition 80/2007 rd får vi en lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning. Lagen ersätter bestämmelser som är föråldrade i vissa punkter. Vad lagens innehåll beträffar hade det varit önskvärt att man i lagen hade angivit ägarpolitikens värderingar och mål. Dessutom hade det varit motiverat att utsträcka lagen till att gälla dotterbolag till åtminstone de bolag som är viktiga för försörjningsberedskapen. Det är befogat att riksdagen godkänner ett uttalande om detta.

Som ett led i propositionen ber regeringen om riksdagens samtycke till en lång rad ändringar i innehavs- och rösträttsandelar. Merparten av de föreslagna fullmakterna är acceptabla och motiverade. Staten ökar sitt innehav i en del bolag, avstår från det helt i andra bolag och bibehåller status quo i många av bolagen.

Det är viktigt med ett starkt statligt innehav i energibolag och nationella flygbolag. Alko Ab, Rundradion Ab och Veikkaus Ab samt statens specialfinansieringsbolag är bolag som är verk samma inom betydelsefulla specialbranscher och därför bör ägas av staten helt och hållet.

I propositionsmotiven (s. 14) säger regeringen som följer: "Staten använder sin rösträtt officiellt och formellt endast vid bolagsstämmorna, men i praktiken reder bolagets styrelse och operativa ledning på förhand ut hur de större ägarna förhåller sig till investeringar och andra motsvarande projekt som är betydande för bolaget. Inofficiella kontakter med anknytning till dessa situationer och användning av inflytelse som baserar sig på ägande är en betydande del av ägarstyrningen och det aktiva ägarskapet." Vidare framhåller regeringen (s. 21) att "när ett bolag har en majoritetsägare eller betydande minoritetsägare, diskuterar bolagets styrelse och operativa ledning med ägaren eller ägarna de centrala projekt och beslut som är under beredning."

Enligt citaten ger en betydande statlig innehavs- och rösträttsandel inte bara officiellt utan

också inofficiellt möjligheter att påverka besluten inom bolagen, förutsatt att staten är en betydande ägare. Baserande sig på aktiebolagslagen klassar experter en 10-procentig andel i börsbolag med splittrat ägande som betydande ägande. De fullmakter regeringen begär att helt få avstå från statens innehav och rösträtt i tre industribolag är alltså inte befogade. Staten bör behålla minst 10 procent av innehavet och rösträtten i Kemira Oyj, Outokumpu Oyj och Rautaruukki Abp.

Riksdagen har tidigare gett sitt samtycke till att staten helt avstår från sitt innehav och sin rösträtt i Metso Abp och Stora Enso Oyj. Fullmakterna har emellertid inte använts. När vi nu befinner oss i en ny situation bör fullmakten för bl.a. Stora Enso Oyj annulleras. Staten bör dessutom behålla minst 10 procent av innehavet och rösträtten i de två bolagen.

Alla fem bolag som jag nämnt är ytterst viktiga för regionerna, sysselsättningen och delvis också för försörjningsberedskapen. De förädlar råvaror i närheten av råvaruförekomsten. De är dessutom lönsamma för aktieägarna, bland dem staten. De är ett arv efter president Kekkonen som inte får skingras genom att tillåta utländska ägare att ta över innehavet och beslutanderätten.

Fingrid Oyj är ett viktigt stamnätsbolag, där staten bör återta sitt innehav och sin rösträtt på grund av den nationella försörjningsberedskapen och funktionssäkerheten. Riksdagen har tidigare samtyckt till att staten helt avstår från bolaget, men ingen utförsäljning har ännu skett. Riksdagen bör besluta att staten behåller minst 10 procent av innehavet och rösträtten i Fingrid Oyj. Andelen kan med fördel vara större än så.

Det finns ett bolag till som bör ägnas uppmärksamhet, nämligen Telia Sonera Oyj. Regeringen ber om fullmakt att helt få avstå från statens innehav i det bolaget. Svenska staten äger ca 37 procent av bolaget. Det strama tidsschemat hindrade ekonomiutskottet att titta närmare

på detta faktum liksom på situationen och utvecklingen i många andra bolag.

Jag anser mig inte kunna omfatta utskottets betänkande på de ovannämnda punkterna. Min åsikt är att staten ska behålla minst 10 procent av innehavet och rösträtten i de sex bolagen. Det borgar för att staten blir en betydande ägare och kan påverka besluten inom företaget.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner två uttalanden.

Reservationens förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att statsrådet inte utan riksdagens samtycke godkänner åtgärder som leder till att statens andel av alla aktiers sammanlagda röstetal understiger 10 procent i Fingrid Oyj, Kemira Oyj, Metso Abp, Outokumpu Oyj, Rautaruukki Abp och Stora Enso Oyj.*
2. *Riksdagen förutsätter att regeringen utreder hur statens innehav och bestämmande inflytande kan garanteras i tillräckligt hög grad i dotterbolag till energibolag som är viktiga för försörjningsberedskapen.*

Helsingfors den 7 december 2007

Toimi Kankaanniemi /kd

RESERVATION 4

Motivering

Om propositionen med förslag till lag om statens bolagsinnehav och ägarstyrning godkänns, påverkas regeringens och riksdagens bestämmande inflytande avsevärt i många bolag när beslut fattas om innehavet.

Beslut om att minska innehavet i strategiskt viktiga bolag bör inte fattas utan att riksdagen ger sitt samtycke för varje bolag separat. Under de senaste 20 åren har ofattbart kortsiktiga beslut fattas om företagsarrangemang såsom att avstå från fullt ägarskap i energibolag. Sådana felgrepp bör undvikas framöver.

Kreditexpansionen ute i världen hotar gå på en mina vilket ögonblick som helst och därför lönar det sig att hålla fast vid fasta produktions-tillgångar åtminstone inom de sektorer som Finland fortsatt är i stort behov av. De ekonomiska prognoserna för vårt land görs tyvärr fortfarande upp utifrån samma ekonomiska läror som inte heller hittills har lyckats förutspå regressioner eller depressionen, inte ens när krisen varit starkt överhängande.

Bruttonationalproduktionen inom euroområdet uppgick 2006 till ca 8 400 miljarder euro. Upplåningen har fortsatt i accelererande takt, på senaste tid med över 1 000 miljarder euro per år. Man behöver bara ägna sig åt lite huvudräkning för att inse att med de två siffrorna borde den ekonomiska tillväxten inom euroområdet vara

något helt annat än vad den är. Att i allt snabbare takt öka skuldbeloppet, som redan nu är 14 200 miljarder euro inom euroområdet, stupar snart på en matematisk omöjlighet, om det inte redan gjort det. Bara Europeiska centralbanken kan med hjälp av en våldsam inflation hindra penningmarknaden från att kollapsa.

Det är självklart att det existerar en bostadsbubbla i Finland, låt vara att man på officiellt håll hävdar det motsatta. Bostadslånen har gjort att det helt enkelt är omöjligt för en del av befolkningen att ta mer lån och en brant nedgång i bostadspriserna med en mängd skadliga bieffekter lurar runt hörnet.

Vi har lånat av framtiden och betalar i stadsbudgeten närapå 2 miljarder euro extra per år för att pensionspengarna inte fonderats. Pensionsfondernas implicita skuld torde redan vara uppe i 250 miljarder euro. Den exakta summan är svår att ange då pensionsfonderna (åtminstone statens) skriver upp siffrorna i takt med att beräkningsmetoderna och åldersprognoserna preciseras.

Man har gett en överdrivet rosig bild av det ekonomiska läget här hemma. Tilltron att utförsäljningsbesluten fattas med medborgarnas bästa för ögonen vacklar. Därför föreslår jag att det är riksdagen som ska fatta beslutet när det handlar om utförsäljning av aktier i strategiskt viktiga bolag.

STATENS INNEHAVSANDELAR 3.9.2007 SAMT ÄNDRINGARNA AV RIKSDAGSFULLMAKTERNA

Börsbolagen		Grupp	Statens innehav	Nedre gräns för inne- havet	Uusipaaval- niemis förslag	Propositio- nen
			%	%	%	%
Finnair Abp	SRK	1b	55,	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Fortum Abp	SRK	1b	50,6 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Kemira Oyj	SRK	1a	16,5 %	15,0 %	16,5 %	0,0 %
Metso Abp	SRK	1a	11,1 %	0,0 %	11,1 %	0,0 %
Neste Oil Abp	SRK	1b	50,1 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
OMX Abp	SRK	1a	1,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Outokumpu Oyj	SRK	1a	31,1 %	10,0 %	31,1 %	0,0 %
Rautaruukki Abp	SRK	1a	39,7 %	20,0 %	39,7 %	0,0 %
Sampo Oyj	SRK	1a	13,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Sponda Oyj	SRK	1a	34,3 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Stora Enso Oyj	SRK	1a	12,3 %	0,0 %	12,3 %	0,0 %
Telia Sonera Oyj	SRK	1a	13,7 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Totalt (antal)		12				

Icke-noterade på marknadsvillkor		Grupp	Statens innehav	Nedre gräns för inne- havet	Uusipaaval- niemis förslag	Propositio- nen
			%	%	%	%
Altia Abp	SRK	1a	100,0 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Arek Oy	SRK	1a	9,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Art and Design City Helsinki Oy Ab	SRK	1a	35,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Boreal Växtförä- dling Ab	SRK	1b	65,0 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Edita Abp	SRK	1a	100,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Eka-kiinteistöt Oy	SRK	1a	38,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Ekokem Oy Ab	SRK	1b	34,1 %	33,4 %	34,1 %	0,0 %
FCG Finnish Consulting Group Oy	SRK	1a	6,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Fingrid Oyj	SRK	1b	12,3 %	0,0 %	12,3 %	0,0 %

Reservation 4
EkUB 10/2007 rd — RP 80/2007 rd

Icke-noterade på marknadsvillkor		Grupp	Statens innehav	Nedre gräns för inne- havet	Uusipaaval- niemis förslag	Propositio- nen
Gasum Oy	SRK	1b	24,0 %	0,0 %	24,0 %	0,0 %
Haus kehittämiskeskus Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Itella Oyj Abp 1.6.07 (Posten Finland Ab)	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Kemijoki Oy	SRK	1a	50,1 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Labtium Oy	SRK	1a	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Motiva Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Patria Abp	SRK	1b	73,2 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Ab Myntverket i Finland	SRK	1b	100,0 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Raskone Oy	SRK	1b	85,0 %	66,7 %	50,1 %	50,1 %
Santapark Oy	SRK	1a	32,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Silta Oy	SRK	1a	10,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Finska Centralen för Utsädespotatis Ab	SRK	1a	22,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Suomen Viljava Oy	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Vapo Oy	SRK	1b	50,1 %	50,1 %	50,1 %	50,1 %
Wood Focus Oy	SRK	1a	5,9 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
VR-Group Ab	SRK	1b	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Vuotekno Oy	SRK	1a	15,4 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Totalt (antal)		26				
På marknadsvillkor (antal)		38				

Företag som sköter special- uppgifter		Grupp	Statens innehav %	Nedre gräns för inne- havet %	Uusipaaval- niemis förslag %	Propositio- nen %
Alko Ab	SHM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Arsenal Abp	FM	2	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
CSC-tieteellinen laskenta Oy	UVM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Finnvera Abp	HIM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Hansel Ab	FM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Hästinstitutet Ab	UVM	2	25,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Solidium Oy	SRK	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Suomen Erillis- verkot Oy	IM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	-100,0 %
Suomen Ilmailu- opisto Oy	UVM	2	49,5 %	33,4 %	0,0 %	0,0 %
Finlands Industriinveste- ring Ab	HIM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Sveaborgs Trafik Ab	UVM	2	50,0 %	50,0 %	0,0 %	0,0 %
Fonden för industriellt samarbete Ab	UM	2	79,9 %	66,7 %	50,1 %	50,1 %
Tietokarhu Oy	FM	2	20,0 %	66,7 %	50,1 %	50,1 %
Veikkaus Ab	UVM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Rundradion Ab	KM	2	100,0 %	66,7 %	100,0 %	100,0 %
Yrityspankki Skop Oyj	FM	2	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %
Totalt (antal)		16				
Alla totalt (antal)		54				

Förslag

Jag föreslår

*att ett uttalande godkänns (**Reservationens förslag till uttalande**).*

Reservationens förslag till uttalande:

Riksdagen förutsätter att statsrådet inte utan riksdagens samtycke godkänner

åtgärder som leder till att statens andel av alla aktiers sammanlagda röstetal understiger 16,5 % i Kemira Abp, 11,1 % i Metso Abp, 31,1 % i Outokumpu Abp, 39,7 % i Rautaruukki Abp, 13,7 % i Sampo Abp, 12,3 % i Stora Enso Abp, 13,7 % i Telia Sonera Abp, 50,1 % i Edita Abp, 34,1 % i Ekokem Abp, 12,3 % i Fingrid Abp och 24 % i Gasum Abp.

Helsingfors den 7 december 2007

Markku Uusipaavalniemi /cent